

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Володимир СРМАЧЕНКО

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

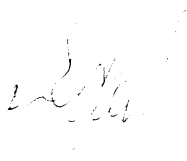
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Менеджмент

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри менеджменту,
логістики та інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій
Протокол № 11 від 03.02.2021 р.

Розробник(-и):

Верещагіна Ганна Валентинівна, к.е.н., доц. кафедри менеджменту, логістики та інновацій

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Розвиток економіки України пов'язано з розбудовою її структурно-інноваційної моделі. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення умов для ефективного управління інноваціями, формування інноваційного потенціалу. Управління інноваціями вимагає від фахівців формування професійних компетенцій з інноваційного менеджменту, із управління створенням конкурентоспроможної продукції, впровадження новітніх технологій, використання прогресивних організаційних форм підприємств та їх об'єднань, застосування дієвих методів управління, забезпечення впровадження інновацій.

Мета навчальної дисципліни: формування знань та вмінь щодо забезпечення управління інноваційним розвитком економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
«Філософія науки»	«Методологія та організація наукових досліджень»

Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Знати та використовувати світовий досвід управління інноваційним розвитком	Вміння використовувати світовий досвід управління інноваційним розвитком
Використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування	Вміння використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування
Використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей	Вміння використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей
Використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні	Вміння використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні
Обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки	Вміння обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки
Збирати і систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги	Вміння збирати і систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги
Оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування	Вміння оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування
Розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення	Вміння розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення

ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання	ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання
--	--

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку

Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства.

1.1. *Змістовні визначення інноваційного розвитку.* Визначення змісту "інновацій" та "інноваційної діяльності"; перетворення досягнень науково-технічного прогресу в реальні нові технології, товари, послуги, методи організації та управління виробничими процесами підприємств; розгляд інноваційного процесу як сукупності здійснюваних у просторі і часі якісно нових прогресивних змін, які носять назву процесів впровадження нової техніки.

1.2. *Види розвитку.* Поняття "розвиток", розгляд видів розвитку: екстенсивного та інтенсивного; екзогенного (розвиток, що визначається лише ззовні, навколишнім світом) та ендогенного (розвиток, джерело якого знаходиться усередині об'єкта, що розвивається); еволюційного і революційного; прогресивного і регресивного.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку.

2.1. *Ключові характеристики управління інноваційним розвитком.* Концепція управління інноваційним розвитком. Ключові характеристики нової парадигми управління інноваційним розвитком.

2.2. *Класифікація інновацій.* Класифікація інновацій за розповсюдженням. Класифікація інновацій за місцем у виробничому процесі. Класифікація інновацій за спадкоємністю. Скасовуючи інновації, новітні, відкриваючі та ретровведення. Класифікація інновацій за охопленням очікуваної частки ринку. Інновації локальні, системні, стратегічні; за інноваційним потенціалом та ступенем новизни радикальні, комбінаторні та вдосконалюючі.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.

3.1 *Оцінка інноваційного розвитку.* Методичні підходи до оцінки інноваційного розвитку. Показники оцінки інноваційного розвитку.

3.2 *Чинники формування інноваційного розвитку.* Система показників інноваційного розвитку згідно з міжнародними підходами. Система показників інноваційного розвитку в Україні. Економічні показники інноваційної активності об'єктів розвитку. Гармонізація системи показників науково-технічного та інноваційного розвитку. Система Посібників ОЕСР, Осло, Фраскати для вимірювання інноваційного розвитку.

Тема 4. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку.

4.1. *Формування стратегій інноваційного розвитку.* Пошук та розширення нових можливостей підприємства. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства.

4.2. *Аналіз інноваційних можливостей.* Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей. Прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій.

Змістовий модуль 2. Форми та інфраструктура інноваційного розвитку

Тема 5. Технопарки.

5.1. *Види технопарків.* Технопарки, що створені при вищих навчальних закладах, які не мають жодних пільг і будь-якої іншої підтримки з боку держави. Технопарки, які функціонують всередині спеціальних (вільних) економічних зон. Технопарки, створені на базі великих наукових центрів чи при вищих навчальних закладах, які мають потужні наукові підрозділи.

5.2. *Учасники технопарку.* Суб'єкти наукової, науково-технічної і підприємницької діяльності. Об'єкти індустрії, ділові центри, виставкові майданчики, навчальні заклади, а також обслуговуючі об'єкти: кошти транспорту, під'їзні колії, житлове селище, охорона.

Тема 6. Форми малого інноваційного підприємництва.

6.1. *Фірми-інкубатори.* Відмінність фірм-інкубаторів першого, другого та третього типу.

6.2. *Венчурні фірми.* Концентрація фінансових і матеріально-технічних ресурсів за обраним напрямом дослідження; вузька спеціалізація наукових пошуків або розробка невеликого кола технічних ідей; високий рівень мотивації праці кваліфікованих спеціалістів; гнучкість і мобільність з урахуванням ринкової кон'юнктури; можливість швидкої переорієнтації на інші напрями; відсутність бюрократизму в управлінні, мобільність організаційної структури; швидка комерційна реалізація ідеї, технології

6.3. *Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.* Основні форми міжфірмового співробітництва: угоди про співробітництво за окремими аспектами діяльності; створення спільних підприємств; угоди про поглинання новаторських дрібних фірм великими компаніями з метою придбання нових технологій; установа підрядних відносин (на основі довгострокових договорів) між постачальниками матеріалів і комплектуючих виробів і їхніх споживачів.

Тема 7. Світовий досвід розвитку за рахунок венчурного інвестування.

7.1 *Реальна норма прибутку венчурного портфеля економічно розвинутих країн.* Норма прибутку венчурного портфелю економічно розвинутих в умовах досконалої конкуренції. Оціночні дані щодо стану венчурного капіталу в частках ВВП різних країн світу.

7.2 *Пофазне застосування венчурної форми фінансово-кредитного забезпечення інноваційного циклу.* Креативний пошук. Раціоналізація і винаходи. Поширення і комерціалізація

7.3 *Етапи венчурного фінансування інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання.* Перед стартом. Фінансування розширення і розвитку суб'єкта господарювання. Вихід із капіталу суб'єкта господарювання

7.4 *Порівняльна характеристика специфіки венчурного капіталу в країнах світу.* Суб'єкти господарювання, що інвестуються Фахівці-учасники. Фінансово-кредитна система забезпечення. Оподаткування, адаптоване до венчурної індустрії. Наявність інфраструктури для інвестування в молоді високотехнологічні інноваційні компанії.

Тема 8. Інфраструктура ринку інновацій.

8.1. *Інфраструктура ринку інновацій як складна економічна категорія.* Методичні підходи до характеристики інфраструктури ринку інновацій. систему інформаційного забезпечення, яка дає доступ до баз і банків даних для всіх зацікавлених, незалежно від форм власності; експертиза інноваційних програм, проектів, пропозицій, заявок; фінансово-економічне забезпечення інноваційної діяльності.

8.2. *Просування нововведень.* Просування нововведень на регіональні, міжрегіональні, іноземні ринки, включаючи виставкову, рекламну, маркетингову діяльність, патентно-ліцензійну роботу, захист інтелектуальної власності; підготовку кадрів для інноваційної діяльності в умовах ринкової економіки.

Перелік практичних (семінарських) занять надано у таблиці Рейтинг-план навчальної дисципліни.

Методи навчання та викладання

Методи навчання, спрямованих на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: проблемні лекції, дискусії, бесіди, презентації, ілюстрації, метод проектів, моделювання професійних ситуацій, робота в малих групах, круглі столи, ігрові методи («серйозні» ігри, рольові ігри тощо), кейс-стаді, дебати, мозкові штурми, різноманітні індивідуальні та групові проекти, тренінги, майстер-класи, модерація, коучинг, індивідуальна дослідницька робота за всіма темами.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

Поточний контроль включає оцінювання здобувачів під час:

Лекцій – активна робота на парі (2 бали за кожне заняття) за умови виконання здобувачом опрацювання лекції та відповідей у ході опитування, участі у активній дискусії з проблемних питань. Загальна кількість балів 16.

Практичних (семінарських) занять: - активна робота на парі (2 бали за кожне заняття) за умови виконання здобувачом звіту з практичної роботи належним чином. Загальна кількість балів 24.

Формами поточного оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: опитування. Результати опитування оцінюються в 0,5 бали за умови правильної відповіді; кількість опитувань – 8, максимальна кількість балів за усі опитування становить 8;

презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді звітів практичних робіт. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді звітів практичних робіт з різних тем з урахуванням рівня складності оцінюються в 2 бал або 4 бали за умови правильного виконання та наявності відповіді та висновків. За відсутності відповіді або за наявності помилок оцінка знижується на 50%. Кількість презентацій результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді звітів практичних робіт – 8, максимальна кількість балів за усі презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді звітів практичних (семінарських) занять становить 24;

контрольні роботи. Контрольні роботи оцінюються в 18 балів за умови повного розкриття теоретичних питань (2 теоретичні питання по 6 балів кожне) та правильного виконання практичного завдання на 6 балів при наявності відповіді та висновків. За відсутності повного розкриття теоретичних питань, відповіді практичного завдання або за наявності помилок оцінка знижується на 50%. Кількість контрольних робіт – 2, максимальна кількість балів за усі контрольні роботи становить 36.

Самостійна робота:

виконання домашніх завдань. Домашні завдання з різних тем з урахуванням рівня складності оцінюються в 2 бали або 4 бали за умови правильного виконання та наявності відповіді та висновків. За відсутності відповіді або за наявності помилок оцінка знижується на 50%. Кількість домашніх завдань – 8, максимальна кількість балів за усі домашні завдання становить 24;

підготовка до практичних (семінарських) занять;

підготовка до контрольних робіт;

пошук (підбір) джерел для виконання домашніх завдань.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних (семінарських) занять, контрольних робіт і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу отримати залік, – 60 балів).

Підсумковий контроль. Формою підсумкового контролю є залік. Він охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей.

Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 60 балів) і проставляється у відповідній графі "Відомості обліку успішності".

Здобувача слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями <i>1.1. Змістовні визначення інноваційного розвитку. 1.2 Види розвитку.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Семінарське заняття №1 Типи розвитку, їх особливості. Інновації, їх класифікація. Інноваційний процес, його характеристики, складові та закономірності.	Активна робота на парі	4
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота <i>Світовий досвід управління інноваційним розвитком.</i>		Перевірка домашніх завдань 4
Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями <i>2.1 Ключові характеристики управління інноваційним розвитком. 2.2 Класифікація інновацій.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №2 Інновації, їх класифікація. Інноваційний процес, його характеристики, складові та закономірності.	Активна робота на парі	4
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота <i>Формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей.</i>		Перевірка домашніх завдань 4
МНОГОРОВ	Аудиторна робота			

	Лекція	Лекція за питаннями 3.1 <i>Оцінка інноваційного розвитку. 3.2. Чинники формування інноваційного розвитку.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №3. Визначення та розрахунок показників, які характеризують динаміку інноваційного процесу.	Активна робота на парі	4
			Письмова контрольна робота	18
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки.</i>		Перевірка домашніх завдань	4
Тема 4. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями 4.1 <i>Формування стратегій інноваційного розвитку. 4.2 Аналіз інноваційних можливостей.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №4 Вибір комбінацій технологія-продукт-ринок, розподіл ресурсів і вибір адекватних бізнес-моделей для цих комбінацій.	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Ефективність використання інноваційного потенціалу.</i>		Перевірка домашніх завдань	2
Тема 5. Технопарки.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями 5.1 <i>Види технопарків. 5.2 Учасники технопарку.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №5 Формування інноваційних підрозділів.	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Світовий досвід управління інноваційним розвитком за рахунок технопарків.</i>		Перевірка домашніх завдань	2
Тема 6. Форми малого інноваційного підприємництва.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями 6.1 <i>Фірми-інкубатори. 6.2 Венчурні фірми. 6.3 Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №6. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах.	Активна робота на парі	2
	Самостійна робота			

	Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Фірми-інкубаторію другого типу.</i>	Перевірка домашніх завдань	2
Тема 7. Світовий досвід розвитку за рахунок венчурного інвестування.	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питанням <i>7.1 Реальна норма прибутку венчурного портфеля економічно розвинутих країн. 7.2 Пофазне застосування венчурної форми фінансово-кредитного забезпечення інноваційного циклу. 7.3 Етапи венчурного фінансування інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання. 7.4 Порівняльна характеристика специфіки венчурного капіталу в країнах світу.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №7 Розподіл венчурного капіталу між інвестиційними проектами або венчурними фірмами	Активна робота на парі	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Оптимізація структури венчурного капіталу.</i>	Перевірка домашніх завдань	4
Тема 8. Інфраструктура ринку інновацій.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями <i>8.1 Інфраструктура ринку інновацій як складна економічна категорія. 8.2 Просування нововведень.</i>	Активна робота на парі	2
	Практичне заняття	Практична робота №8 Визначення складових інфраструктури ринку інновацій	Активна робота на парі	2
			Письмова контрольна робота	18
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i>Систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги.</i>	Перевірка домашніх завдань	2	

Рекомендована література

Основна

1. Верещагіна Г. В. Управління інноваційним розвитком: опорні конспекти лекцій. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7593>
2. Ілляшенко, С. М. Управління інноваційним розвитком [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : Університетська книга; Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.

Додаткова

3. Лепейко, Т. І. Управління інноваційними процесами на промислових підприємствах: методологія та практика [Текст] : монографія. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 219 с.
4. Управління інноваційною діяльністю [Текст] : монографія: Присвяч. 80-річчю заснування Харківського національного економічного університету / [під заг. ред. О.М. Ястремської, Г.В. Верещагіної]; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 402 с.
5. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : навч. посіб.; присвячується 80-річчю заснування ХНЕУ / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.

Інформаційні ресурси

6. Офіційний сайт Європейської асоціації венчурного інвестування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evca.eu>.
7. Полякова О. Ю. Україна: реанімація інновацій / О. Ю. Полякова, В. О. Шликова // БІЗНЕС ІНФОРМ. 2017. – № 3. – С. 123 – 129. http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2017-3_0-pages-123_129.pdf
8. Про інноваційну діяльність: Закон України № 40-IV від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.in.gov.ua/index.php?get=55&law_id=23
9. Сутність і причини інноваційної діяльності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.5dp.com.ua/content/view/1305/48/
10. Управління інноваційним розвитком. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7593>
11. Фактори інноваційного розвитку підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.experts.in.ua/ua/baza/analitic/detail.php?ID=11391
12. Iastremska O. Investment and innovative development of industrial enterprises as the basis for the technological singularity / O. Iastremska, H. Stokovych, O. Dzenis, O. Shestakova & T. Uman // Problems and Perspectives in Management. – 2019. – Vol. 17. – Is.
13. Oliinyk V. Optimal Control over the Process of Innovative Product Diffusion: The Case of Sony Corporation / V.Oliinyk, O.Kozmenko, I.Wiebe, & S.Kozmenko // Economics&Sociology. – 2018. – Vol.11. – No.3. – P. 265 – 285. http://www.economics-sociology.eu/files/16_597_Kozmenko%20et%20al.pdf
14. Pererva P. Improvement of the Method for Selecting Innovation Projects on the Platform of Innovative Supermarket / P. Pererva, O. Besprozvannykh, V. Tiutlikova, V. Kovalova, O. Kudina, O. Dorokhov // TEM Journal. – 2019. – Vol. 8. – Is. 2. – P. 454-461. – Режим доступу: http://www.temjournal.com/content/82/TEMJournal_May2019_454_461.pdf